Άνοιξη - Καλοκαίρι '95

Άλφειός

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ & ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ

5-6

Βιβλιο-άναγνώσεις
παλαιές καί νέες, ἀμφί ῥόας ποταμοῖο

Το αδηφάγο αγκίστρι

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΔΑΤΟΥ
Το αγκίστρι
Αχαϊκές Εκδόσεις,Πάτρα 1994

Το *"Αγκίστρι"* είναι η δεύτερη ποιητική συλλογή της Μαρίας Καρδάτου, μιας ποιήτριας σχετικά ολιγογράφου, που μοιράζει τη ζωή της στα δυο άκρα σχεδόν της Ελλάδας, τη Θεσσαλονίκη και τη Ζαχάρω Ολυμπίας.

Ήδη με τον *"Ερωτικό Ένοικο"*, πρώτη της ποιητική συλλογή, η Καρδάτου είχε καταθέσει και το προσωπικό της ύφος και το θεματολόγιο της ποίησής της. Με τα ποιήματα που περιέχονται στο *"Αγκίστρι"* τόσο το ύφος όσο και τα θέματα είναι πλέον αποκρυσταλλωμένα. Πρόκειται για ένα ύφος λιτό και απέριττο και για μια θεματική που απλώνεται σ' ένα τρίγωνο με τις εξής κορυφές: θάνατος - νοσταλγία - έρωτας.

Ο θάνατος στην ποίηση της Μ.Κ. δεν ενδιαφέρει ως φυσική απόληξη της ζωής, ως διακοπή του βιολογικού γίγνεσθαι. Η ποιήτρια τον αντιλαμβάνεται και τον εκφράζει εντελώς διαφορετικά. Και πρώτα-πρώτα ως μια αδήριτη πραγματικότητα σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής, ως ένα σύμπαν φθοράς, όπου τα πάντα είναι προκαθορισμένα και βασιλεύει το αναπόφευκτο:

[.....] / *Βουτηγμένος στο μαύρο ποτάμι / παλεύεις να προλάβεις κάτι. / Δεν ξέρεις τι. / Ουρανοσκόπος χωμένος στην άμμο / ψάχνεις για τροφή στον ουρανό / ενώ σ' έχει γραπώσει τ' αγκίστρι / βαθειά από τα σπλάχνα.* (Το Αγκίστρι - σελ. 15).

Ή [.....] / *Απολιθωμένο χέρι / δεινόσαυρου / η αρπάγη του χρόνου / πίσω της παραμονεύει.* (Η αρπάγη του χρόνου - σελ. 25).

Έπειτα ως αυτοκαταστροφή, τρόμο και αγωνία : [.....] / *Τρόμαζε και ξυπνούσε / και δεν είχε πεθάνει / κι αυτή τη φορά.* (Εφηβεία 4 - σελ. 23) ή ως καθημερινή και βιωμένη πρόβα:[.....] / *Πέρασαν πολλά χρόνια / ώσπου να ξεχωρίσει / πως εκείνο, ήταν / πρόβα θανάτου.* (Πρόβα θανάτου - σελ. 11).

Και τέλος ως έναν κόσμο ακινησίας όπου τίποτε δεν αλλάζει, όπου τα πάντα είναι παγωμένα μέσα σ' ένα τοπίο άγριο που το συνθέτουν : *Ίχνη σκυλιών, καλύβες ρημαγμένες* (σελ. 14),*Αμμουδιά τσιμεντένια* (σελ. 13),*Σιδερένια κλαριά* (σελ. 26), *Πέτρινα στολίδια* (σελ. 38).

Η νοσταλγία, ο δεύτερος πόλος στην ποίηση της Καρδάτου, είναι έκδηλη σε ολόκληρο το ποιητικό της σώμα. Θα έλεγε κανείς ότι αποτελεί το βάθος μπροστά από το οποίο εκτυλίσσονται όλα τα δρώμενα. Δεν είναι λίγες βέβαια οι φορές που βγαίνει στην επιφάνεια των πλάνων. Συνοδεύεται από πόνο για ό,τι χάνεται ανεπιστρεπτί ή για ό,τι δεν έγινε:

[.....]/ *Ένα κορίτσι πέρναγε / στον εθνικό δρόμο / με ποδήλατο. / Δυο μάτια πίσω / από ένα τζάμι / δάκρυζαν...* (Πίσω από το τζάμι - σελ. 16) ή [.....] / *Η στιγμή θυμίζει / αρνητικό φωτογραφίας / που δεν έβγαλαν / ποτέ μαζί...* (Αρνητικό - σελ. 31).

Ο έρωτας, τρίτος άξονας, μαλακώνει κάπως τα πράγματα, τα προστατεύει από τον εκπεσμό τους στο τραγικό και ολέθριο, εξαγιάζει τα πάντα. Η δύναμη της αγάπης είναι καταλυτική: [.....]/ *Η αγάπη όμως δεν την αφήνει / την αρπάζει από το χέρι / τη φέρνει πάλι στη ζωή / καθώς ο άνεμος περνάει / με αόρατα κουδουνάκια.* (Αόρατα κουδουνάκια - σελ. 26).

Το χρώμα στην ποίηση της Καρδάτου είναι το γκρίζο, η ώχρα. Τα ποιήματά της θυμίζουν παράξενες ασπρόμαυρες φωτογραφίες μέσα στις οποίες εμφανίζεται που και που το κόκκινο: της αγάπης.

Να επισημάνουμε ακόμα την εμμονή της ποιήτριας στο θηλυκό στοιχείο και σε ορισμένες λέξεις - σύμβολα (όπως στη λέξη γριά με όλες τις αντιφατικές σημασίες της: σοφία, ωριμότητα, ασχήμια, απουσία νεότητας), έναν διακριτικότατο αισθησιασμό που διατρέχει το βιβλίο, καθώς και κάποια σχέση με το δημοτικό τραγούδι, ιδιαίτερα στα ποιήματα Απάτη (σελ. 42) και Χαρτί ηλιοτροπίου (σελ. 43). Όσον αφορά τις ποιητικές της καταβολές βρίσκονται στην πρώτη και δεύτερη μεταπολεμική γενιά.

Το "Αγκίστρι" είναι ένα βιβλίο καθόλα αξιανάγνωστο, ιδιαίτερα σήμερα σε μια εποχή μετριότητας και αμετροέπειας.

ΣΤΑΘΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΝΗΣ